

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1925 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om höjning av tullen å ledbultkättingar av mindre diameter än 6 mm. ledbult.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 87, har herr *Laurén* hemställt, »att riksdagen behagade besluta, att rubriken 787 i gällande tulltaxa måtte erhålla sådan ändrad lydelse, att ledbultskättingar av mindre diameter än 6 mm. ledbult må förtullas efter kronor 0.50 per kg.».

Till stöd för förslaget, som avser en tullförhöjning från 10 öre till 50 öre för kilogram å ej avpassade velocipedkedjor (ledbultkättingar) av mindre diameter än 6 mm. ledbult, har motionären anfört följande:

Den föreliggande motionen.

»Enligt rubr. 1091 i gällande tulltaxa utgör tullen för avpassade kedjor och andra ej särskilt nämnda delar till velocipeder kr. 1.60 per kg. Enligt rubr. 787 'kedjor ej s. n. andra slag, vari länkjärnet har en diameter av mindre än 6 mm. ävensom ledbultkättingar (Galls),' är tullsatsen kronor 0.10 per kg.

Skillnaden mellan dessa varuslag, som äro belagda med så väsentligt olika tullsatser, är realiter mycket obetydlig. Den bearbetning, som fordras för att av kedjor enligt rubriken 787 åstadkomma kedjor enligt rubriken 1091 är utomordentligt liten och uppgår till endast en del av skillnaden i tullsatserna.

Kedjor enligt rubrik 787 äro, även om de icke kunna betraktas som en färdig produkt, i förhållande till andra färdiga velocipeddelar dock en utomordentligt högförädlad artikel, på vilken stort manuellt och maskinellt arbete i förhållande till materialkostnaderna är nedlagt. Detta oaktat hava Gallska kättingar hittills kommit att rubriceras såsom en artikel närmare liggande rent material än förädlad sådant och skiljer sig i detta avseende från likartade artiklar, där man vid bestämning av tullsatsen synbarligen tager hänsyn till den förädlingsprocess, som varan genomgått. Så t. ex. gäller enligt nuvarande tulltaxa för rubr. 719, stålkulor, en tullsats av kronor 0.50 per kg., rubr. 760, polerad järntråd, vilken produkt icke på långt när är så högförädlad som kedjor, åtnjuter ett tullskydd av kronor 0.35 per kg. och rubr. 769, drivfjädrar, är belagd med en tull av kronor 0.50 per kg. Även denna sistnämnda artikel undergår icke så hög förädlingsprocedur som velocipedkedjor.

Det måste därför anses onaturligt att tullbehandla velocipedkedjor efter så låg tullsats som den nu gällande, varför en reglering i detta avseende måste anses både logisk och nödvändig.»

Utskottet. Enligt gällande tulltaxa hava de rubriker, som omfatta kättingar och kedjor, följande lydelse:
Gällande bestämmelser.

		Kvantitet	Tullsats.	
		för tullberäkningen.	Kronor	öre
	Kättingar och kedjor, ej särskilt nämnda:			
784.	s. k. Ewarts kätting samt lösa länkar därtill andra slag, vari länkjärnet har en diameter:	100 kg.	12	—
785.	av 25 mm. eller däröver	100 kg.	5	—
786.	av från och med 6 till 25 mm.	100 kg.	8	—
787.	av mindre än 6 mm.; ävensom ledbult- kättingar (Galls)	100 kg.	10	—

	Velocipeder:			

1091.	avpassade kedjor och andra delar, ej särskilt nämnda	1 kg	1	60

Motion 1924. I en vid 1924 års riksdag inom andra kammaren väckt motion, nr 57, föreslog herr Laurén sådan ändring av rubriken 1091, att dit skulle hänföras även velocipedkedjor i längder och dessa därigenom komma att draga en från 10 öre till 1 krona 60 öre för kilogram höjd tull. I enlighet med bevillningsutskottets i dess betänkande nr 25 gjorda hemställan föranledde nämnda motion icke någon riksdagens åtgärd. Om de skäl, som föranledde utskottets hemställan, får utskottet tillfälle att här nedan erinra.

Utskottets yttrande.

Enligt gällande tulltaxa är, på sätt motionären i den ovan återgivna motiveringen till det föreliggande förslaget framhållit, tullen för velocipedkedjor väsentligen olika, allteftersom de införas avpassade eller i större längder. Under det att avpassade velocipedkedjor falla under den för velocipeddelar avsedda rubriken 1091 med en tullsats av 1 krona 60 öre för kilogram, hänföras velocipedkedjor, ej avpassade, till rubriken 787, enligt vilken tull utgår med endast 10 öre för kilogram. Motionärens uppgift, att skillnaden mellan nämnda båda varuslag vore mycket obetydlig, har utskottet fått bestyrkt. För att av velocipedkedjor, införda i större längder och tullbehandlade enligt rubriken 787, framställa kedjor, som vid tullbehandling skulle falla under rubriken 1091, kräves i själva verket endast att kedjebultarna uttagas på lämpliga ställen, en bearbetning, som i kostnad icke motsvarar mera än en obetydlig del av skillnaden mellan tullsaterna för nämnda två rubriker. Det är följaktligen för importörer av velocipedkedjor lätt att undgå erläggande av den för dylika kedjor i avpassad form bestämda tullsatsen. Också lära velocipedkedjor

numera i regel införas i längder av 250 å 300 engelska fot, varigenom den för velocipeddelar avsedda tullsatsen icke blir tillämplig.

Då de för rubrikerna 1091 och 787 gällande tullsatserna fastställdes, torde icke inom landet hava förekommit någon tillverkning av för velocipeder avsedda kedjor, varför vid nämnda tid någon olägenhet av förhållandet mellan de båda tullsatserna icke förspordes. Med uppkomsten av en dylik inhemsk tillverkning måste, enligt utskottets mening, tullsatsernas inbördes avvägning anses hava medfört en icke beräknad och icke avsedd konsekvens, i det att det skydd, som tullsatsen vid rubriken 1091 avsett att bereda, icke kommit denna tillverkning till godo.

Då frågan om ändrad tullbehandling av icke avpassade velocipedkedjor, såsom ovan erinrats, var föremål för behandling av 1924 års bevillningsutskott och riksdag, avsåg motionärens förslag sådan ändring av rubriken 1091, att densamma skulle omfatta även velocipedkedjor i längder. Bevillningsutskottet åberopade i sitt betänkande (nr 25) ett av kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 15 mars 1924 gemensamt avgivet utlåtande över en från en enskild firma till Kungl. Maj:ts inkommen framställning om höjning av tullskyddet för velocipedkedjor. I utlåtandet, som i avtryck bifogades utskottets betänkande, hade anförts bland annat följande.

Tullsatserna för färdiga velocipeder, 20 kronor per stycke enligt rubriken 1090, och för velocipeddelar enligt den ifrågakomna rubriken 1091 hade avvägrats inbördes enligt principen, att tullsatsen för delarna så nära som möjligt skulle motsvara tullen å färdiga velocipeder. Vid ett konsekvent genomförande av nämnda princip borde velocipedkedjor beläggas med den för velocipeddelar gällande tullen. Emellertid föreskrevs i tulltaxeunderrättelserna § 1 d), att, »där taxan stadgar samma tullsats för *delar* till en vara som för *varan* i dess helhet, eller eljest innehåller bestämmelser rörande tullbehandlingen av *delar* till visst varuslag, stadgandet äger tillämplighet allenast å föremål, vilka äro bestämt igenkännliga såsom *delar* till sådan *vara*». Då nu i längder inkommande kedjor av den beskaffenhet, som användes för velocipeder, även funne användning inom maskinindustrien såsom transmissioner, dels mellan maskiners olika element, dels mellan axelledningen och maskinerna, vore artikelns hänförande till rubriken för velocipeddelar redan på grund av ovan angivna bestämmelse utesluten. Därtill komme, att rubriken 1091 beträffande kedjor till velocipeder uttryckligen vore begränsad till avpassade kedjor. I större längder inkommande velocipedkedjor hänfördes sålunda till tulltaxerubriken 787, vilken upptog, bland annat, ledbultkättingar (Galls), med en tullsats av 10 kronor för 100 kilogram. Påtagligt syntes vara, att sistnämnda tullsats vore för låg för att utgöra ett tillräckligt skydd för en ny inhemsk tillverkning. Å andra sidan syntes kunna ifrågasättas, huruvida den för velocipeddelar nu gällande tullsatsen vore den lämpliga. Frågan om avvägningen av det för en ny industri inom landet erforderliga tullskyddet syntes vara av beskaffenhet att lämpligast upptagas till behandling vid en förestående allmän tulltaxerevision.

Med stöd av den sålunda åberopade utredningen fann bevillningsutskottet, att den väckta frågan avsåg det tullskydd, som borde tillkomma den

inhemska kedjeindustrien, och förklarade sig utskottet därför anse, att prövningen av frågan borde anstå till en förestående revision av tulltaxan. Med denna motivering hemställde utskottet, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, en hemställan som vann båda kamrarnas bifall.

Den nu föreliggande motionen anvisar för beredande av ökat tullskydd åt den ifrågavarande inhemska tillverkningen en utväg, som dels icke berör rubriken 1091 och sålunda icke medför några svårigheter med hänsyn till den ovan åberopade bestämmelsen i tulltaxeunderrättelserna § 1 d), och dels i fråga om den rubrik, som ändringen avser, nämligen 787, icke innebär något annat än en differentiering av de varuslag, som falla under densamma. Om än syftet med den nu föreliggande motionen är detsamma som det, vilket avsågs med ovannämnda motion vid 1924 års riksdag, är det dock ur tullteknisk synpunkt en helt ny fråga, som nu föreligger. Fördenskull har utskottet ansett sig böra föranstalta om ny utredning i ämnet och härvid anlitat byråchefen i generaltullstyrelsen Ture Alsén, vilken såsom sakkunnig biträtt utskottet vid behandlingen av detta ärende. För utredningen har utskottet, alldenstund ledbultkättingar användas icke blott för utväxlingsanordningen å velocipeder utan även för andra utväxlingsändamål, såsom direktiv uppställt, att den ifrågasatta tullförhöjningen borde begränsas så, att den avsåge huvudsakligen velocipedkedjor och icke eller åtminstone i minsta möjliga mån sådana kedjor, vilka användas inom maskinindustrien.

Resultatet av den i anslutning härtill verkställda utredningen har byråchefen Alsén avfattat på följande sätt:

»Med den nuvarande lydelsen av rubriken 787 i gällande tulltaxa falla alla ledbultkättingar (Galls) utan hänsyn till dimensionerna till denna rubrik, med en tullsats av 10 kronor för 100 kilogram. Sådana kättingar förekomma emellertid av mycket växlande dimensioner och utförande alltefter den olika användningen. Man torde i stort sett kunna utskilja två från varandra med avseende å konstruktionen avvikande slag av dylika kättingar, nämligen dels sådana — i regel grövre och avsedda för större belastningar — med helsvarvad bult, dels kättingar av klenare dimensioner, huvudsakligen ämnade såsom driftkättingar till velocipeder, automobiler och motorvagnar men även med användning för vissa kraftöverföringar. Detta senare slag av kättingar hava bultens mittdel omgiven av en stålrulle, varav de också erhållit benämningen rullkättingar. Den förstnämnda kategorien, vilken enligt tillgängliga kataloguppgifter har en invändig länkbredd (längd å bultens mittdel) av minst 8 mm. beröres icke av tullförhöjningen, därest nedan angivna förslag till rubricering vinner beaktande.

Att, vad det sistnämnda slaget av ledbultkättingar beträffar, fullt exakt ange en gräns, varigenom man skulle kunna avskilja å ena sidan sådan kätting, vilken uteslutande har användning såsom velocipedkedjor, och å andra sidan kättingar med industriell användning, synes icke låta sig göra, enär även de klenare dimensionerna kunna hava användning för sistnämnda ändamål, exempelvis inom den elektriska industrien, för manövrering av olika apparater.

Måtten på ledbultkättingar av de för velocipeder och motorvelocipeder vanliga dimensionerna angivas å fakturor och dylika handlingar förmedelst två sifferbeteckningar, den första utmärkande avståndet mellan bultarnas mittpunkter ('delningen') och den senare rullens längd (invändiga länkbredden), vilka mått i regel angivas i engelska tum. En specifikation av de vanligare måtten å dessa kedjor ter sig på följande sätt:

Velocipedkedjor.

$$\frac{1}{2} \times \frac{1}{8}'' = 12.7 \times 3.17 \text{ mm.}$$

$$\frac{1}{2} \times \frac{3}{16}'' = 12.7 \times 4.76 \text{ mm.}$$

$$\frac{1}{2} \times \frac{1}{4}'' = 12.7 \times 6.35 \text{ mm.}$$

$$1 \times \frac{1}{8}'' = 25.4 \times 3.17 \text{ mm.}$$

$$1 \times \frac{3}{16}'' = 25.4 \times 4.76 \text{ mm.}$$

$$1 \times \frac{1}{4}'' = 25.4 \times 6.35 \text{ mm.}$$

$$\frac{5}{8} \times \frac{1}{8}'' = 15.87 \times 3.17 \text{ mm.}$$

$$\frac{5}{8} \times \frac{3}{16}'' = 15.87 \times 4.76 \text{ mm.}$$

Motorvelocipedkedjor.

$$\frac{5}{8} \times \frac{1}{4}'' = 15.87 \times 6.35 \text{ mm.}$$

$$\frac{5}{8} \times \frac{3}{8}'' = 15.87 \times 9.52 \text{ mm.}$$

I motionen har föreslagits, att ledbultkättingar av mindre diameter än 6 mm. ledbult måtte bliva belagda med tull av 50 öre per kilogram. Då det emellertid synes fördelaktigt, att de mått, efter vilka tullsatsen bestämmes, såvitt möjligt ansluta sig till de inom handeln använda beteckningarna, och då dessutom bultens diameter med nöjaktig tillförlitlighet endast kan mätas genom söndertagning av någon av kedjornas rullar, vilket vid tullbehandlingen skulle ställa sig alltför besvärligt, synes den föreslagna dimensionsbestämningen ur tullsynpunkt mindre lämplig. Därjämte må anföras, att enligt i tillgängliga kataloger meddelade uppgifter, kättingar med helsvarvad bult, vilka icke synas hava varit avsedda att träffas av tullförhöjningen, kunna hava en bultdiameter, understigande 6 mm.

Beträffande de ovan angivna måtten å 'delningen' har utredningen givit vid handen, att ett lägre mått ej alltid utgör kännetecken på velocipedkedjor till skillnad från andra. Däremot synes måttet å rullens längd (den invändiga länkbredden) vara mera utslagsgivande för kedjans användning. Den vanligast förekommande kedjan å promenadeyklar har en längd å rullen av $\frac{3}{16}''$, under det att å 'racecyklar' dimensionen $\frac{1}{8}''$ kommer till användning. Å vissa velocipeder av äldre typ ävensom å militäreckylar användas kedjor av dimensionen $\frac{1}{4}''$, motsvarande 6.35 mm. Kedjor med sistnämnda rulllängd användas i rätt stor utsträckning inom den elektriska industrien vid manövrering (startning etc.) av olika elektriska apparater. Denna rulllängd förekommer även å vanliga motorvelocipedkedjor. Genom bibehållande av nuvarande tullsats å ledbultkättingar av ifrågavarande dimension skulle, enligt vad som upplysts, den elektriska industriens behov i stort sett icke beröras av tullförhöjningen. Såvitt vid utredningen kunnat utrönas, äro de ledbultkättingar av klenare dimensioner, som eljest användas inom maskinindustrien, av underordnad betydelse.

Skulle dimensionsgränsen sättas så, att tullförhöjningen omfattade vanliga motorvelocipedkedjor, d. v. s. vid 10 mm. rulllängd, komme samtidigt inom åtskilliga grenar av maskinindustrien använda drivkedjor att bliva högre tullbeskattade. Vill man undvika detta, synes den ifrågasatta tullförhöjningen böra inskränkas till att omfatta kedjor, i vilka rullens längd icke

uppgår till 6 mm. Härvid skulle visserligen en kedjetyp, vilken har användning å s. k. lättviktsmotorcyklar, komma att drabbas av tullförhöjningen, men läser denna kedjetyp ej vara av nämnvärd betydelse. Det sistnämnda är även förhållandet beträffande de velocipedkedjor, som hava större längd å rullen än 6 mm. och för vilka sålunda, med den ifrågasatta dimensionsgränsen, nuvarande tullsats skulle bibehållas oförändrad.

På grund av vad sålunda anförts synas nedan angivna rubriker i gällande tulltaxa, vid bifall i huvudsak till motionen, böra erhålla följande lydelse:

Kättingar och kedjor, ej särskilt nämnda:	
784.	s. k. Ewarts kätting samt lösa länkar därtill 100 kg. 12: —
784 1/2.	ledbultkättingar (Galls) med en längd å rullen (in-
	vändig länkbredd):
	a) av 6 mm. eller däröver 100 kg. 10: —
	b) av mindre än 6 mm. 100 kg. 50: —
	andra slag, vari länkjärnet har en diameter:
785.	av 25 mm. eller däröver 100 kg. 5: —
786.	av från och med 6 till 25 mm. 100 kg. 8: —
787.	av mindre än 6 mm. 100 kg. 10: —.»

Den verkställda utredningen visar, att den ojämnhet i tillämpningen, som uppstått på grund av förhållandet mellan tullsatserna vid rubrikerna 787 och 1091, kan rättas genom en enkel differentiering av de varuslag, som nu ingå i rubriken 787, utan någon närmare prövning av frågan om tullskyddet för den svenska kedjeindustrien än den, som betingas av differentieringen. Vid sådant förhållande och då den tullförändring, som avses, är av stor betydelse för den inhemska industri, som tillverkar velocipedkedjor, utan att träda andra berättigade intressen för nära, har utskottet funnit frågan i det skicket, i vilket den nu föreligger, icke vara av natur att böra hänvisas till den revision av tulltaxan, som för närvarande av särskilt tillkallade sakkunniga förberedes inom finansdepartementet. Mot avfattningen av de ändringar i tulltaxan, som av utredningen framgått, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av herr Lauréns förevarande motion II: 87, om höjning av tullen å ledbultkättingar av mindre diameter än 6 mm. ledbult, måtte

1) besluta, att i tulltaxan rubrikerna för kättingar och kedjor, ej särskilt nämnda, skola hava följande ändrade lydelse:

		Kvantitet för tullbe- räkningen.	Tullsats.	
			Kronor	öre
	Kättingar och kedjor, ej sär- skilt nämnda:			
784.	s. k. Ewarts kätting samt lösa länkar därtill	100 kg.	12	—
784 ¹ / ₂ .	ledbultkättingar (Galls) med en längd å rullen (invändig länkbredd):			
	a) av 6 mm. eller däröver	100 kg.	10	—
	b) av mindre än 6 mm....	100 kg.	50	—
	andra slag, vari länkjärnet har en diameter:			
785.	av 25 mm. eller däröver...	100 kg.	5	—
786.	av från och med 6 till 25 mm.	100 kg.	8	—
787.	av mindre än 6 mm.	100 kg.	10	—

2) under förutsättning av bifall till vad under 1) hemställts,

a) för sin del jämväl besluta, att de ändrade bestämmelserna skola tillämpas redan under innevarande budgetår från dag, som Kungl. Maj:t bestämmer; samt

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t, med tillkännagivande av sina sålunda fattade beslut, anhålla, att Kungl. Maj:t ville förordna om de beslutade ändringarnas ikraftträdande snarast möjligt.

Stockholm den 20 april 1925.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, Wohlin, Gustaf Nilsson i Kristianstad, Rune, Boman, Borell, Johan Bergman, Jönsson i Boa, Olsson i Ramsta, Johansson i Kullersta, Lithander, Bengtsson i Kullen, Heyman, Svensson i Grindstorp, Wahlmark, Björklund, Granath, Ericson i Boxholm och Nilsson i Hörby.

Reservation

av herr *Björklund*.